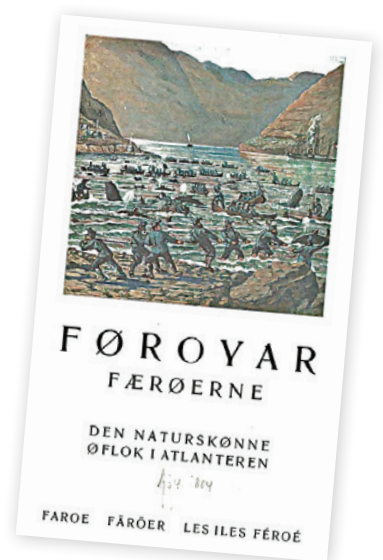

ÍMYNDIR OG SJÁLVSMYND OKKARA

LYNDISEYKENNINI Á FÓLKINUM ERU SOLEIÐIS AT HÓÐAST TEIRRA LIVIHÁTTUR ER EYMERKTUR AV EINFELDNI, SO ERU TEY VINALIG OG GESTABLÍÐ

Kim Simonsen

Encyclopædia Britannica um Føroyar, 1824

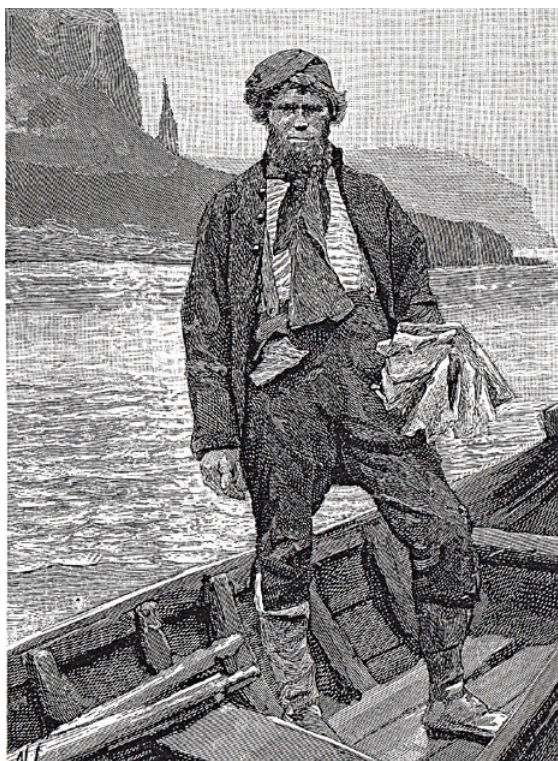

Í myndin av Norði og av Norðanlondum er broytt fleiri ferð gjøgnum søguna. Hetta hevur haft beinleiðis ávirkan á hvussu onnur hava ímynda føroyingar, ið fekk týðning í mun hvussu vit komu at menna okkara tjóðskaparlaga samleika gjøgnum søguna. Men hvussu sóu evropararar t.d. Føroyar eitt nú miðskeiðis í 19indu øld? Hví vóru føroyingar ofta ímyndaði sum livandi í einum tíðarlumma mitt í náttúruni sum eitt eksotiskt víkingafólkaslagið? Hvussu hava vit umsitíð hesar ímyndir og hvussu ávirka tær okkum enn bæði innan ferðafólkalýsingar og branding?

Í tíðini undan upplýsingini var ímyndin av Føroyum og av føroyska samleikanum ikki serliga greið, tí alt økið var sætt sum afturstandandi og lýst sum myrkt og dystopískt. Tó vóru glottar í ímyndini av føroyingum, sum her í 1614 hjá kenda norska søgumanninum Peder Claussøn Friis (1545-1614): »...Der boe [...] forstandige oc skickelige Folck...«. Ímyndin av føroyingum, sum hon varð sett fram innan upplýsingartíðina hevði kontrastir. Føroyingar vóru sæddir sum simpul, hetta finna vit eitt nú hjá Thomas Tarnovius (? 1640-1683?) og hjá Lucas Debes (1623-1675), men eisini sum rík og vird sum hjá Friis; løtt av sinnið og óføra vinarlig, sum hjá norska Absalon Pedersøn Beyer (1528-1575); merkisverdiga vinarlig sum hjá dananum Peter Hansen Resen (1625-1688). Fyri at draga saman um, so var ikki hend ein krystallisering av einum tanka um tað nationala enn í hesi tíðini, hetta var enn nakað sum skuldi koma.

Fýra ímyndir av Norði

Men fyrst er neyðugt at taka tað við, at tað eru fyra fasur av ímyndum av Norður. Hin fyrri var ávirka av mytuni um Ultima Thule, ið er sum hon um Avalon og Atlantis. Grikkar sóu Norður sum bæði knýtt til Apollon og til helheim. Av hesum kemur ein tvístøða, at Norður bæði var eitt myrkt stað, men eisini eitt staður við eydnuríkum folkum. Hesi vóru rópt

Hyperborearar, tey vóru triggjar metrar høg og mintu um hestar. Sjálvt um lærdir norðurlendingar royndu at broyta hesa neiligu ímynd var lítið at gera.

Næsta fasan byrjar í 18indu øld, har neiliga ímyndin av Norðurlondum fær kapping av einari meiri jalgari ímynd. Franska lærda kvinann Madame de Stael (1766-1817) sá at fólkin í Norði høvdu hugflog og vóru melankolsk. Triða fasan av ímyndini hjá Norði kom tí at gerðast meiri utopisk og vardi tað mesta av 19indu øld. Ein tilbiðan av norðurlenskari gudalæru og »urgermanskum« søgum og skaldskapi tók seg fram um alt Evropa. Kendu hetjurnar Sjúrdur og sjálvt Sigmund og Tróndur frá Føroya Sögu gjørdust hvørmansogn í Evropa.

Teir uppfunnu víkingarnar

Í 1837 fanst t.d. orðið »víkingur« stórt sæð ikki og slett ikki sum vit kenna tað í dag, men longu í 1849 høvdu viktorianarnir skriva meiri enn 36 bókur um víkingar. Ferðandi fóru á pilgrímsferð til Íslands, ið varð hildið at vera sum eitt Hellas. Hvat ikki er so kent er, at ein stóru partur av hesum ferðandi eisini komu til Føroyar.

Tað sum bæði týsk, fronsk og ensk ferðandi høvdu við sær í skjáttuni var ein hugmyndafrøði, sum vit rópa historicisma og tað sum á enskum eitur »Medievalism« ella miðaldrar-dyrkan t.e. ein heilt serlig dyrkan og endurskapan av miðeldini, har hesi brúka av hesi tíðni til at byggja egnar tjóðir. Hetta síggja vit frá Richard Wagnersa operaum, sum t.d. »Ringurin« til J.R. Tolkiensa »Ringana Harri« og til okkara dyrkan av Sjúrdakvæðunum.

Spakuliga koma norðurlendingar og tí eisini føroyingar at síggja seg sjálvi í eygunum hjá teimum sunnanifrá, hóðast spegilin mest speglaði eina historisistiska miðaldrardyrkan og tað vit kunnu rópa víkinga ekotismu.

At yvirtaka sína egna ímynd

Fjórða fasan av ímyndini hjá Norði kunnu vit kalla modernisma. Her megnaði Norður spakuliga at yvirtaka sína egna ímynd og at gera hana til eina sjálvsmynd. Her hugsa vit ofta um endan á 19indu øld og byrjanina av 20indu øld. Stór framstig hendu innan byggilist, sniðgeving og skaldskap frá Ibsen til Brandes. Enn einaferð kom heimurin at leita sær til Norðurlond, men hesuferð fyrri at kunna seg um eina nýggja mentan og hendan viðurkenning broytti sjálvsmyndina hjá flestu londunum í Norðanlondum, ið heldur sær enn við ikonum frá LEGO, NOMA til IKEA.

Samleikar eru ikki upprunaligir, men tengdir at viðurkenning meiri enn nakað annað. Vit síggi

